

بسمه تعالی

حکومت اسلام، حکومت قانون است.

«امام خمینی(ره)»

درسنامه

آشنایی با قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
و قانون الحاق موادی به آن

ویژه مدیران

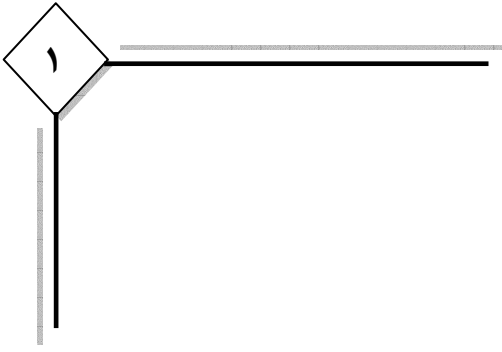
«سطوح عالی»

موضوع بخشنامه شماره ۲۵۹۰۰/۲۰۰ مورخ ۸۹/۵/۱۸

معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور

معاونت راهبردی منابع انسانی

امور توسعه منابع انسانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور در راستای توانمندسازی کارمندان و مدیران، طراحی و اجرای برنامه های آموزشی کاربردی را به عنوان یکی از اهداف راهبردی و کلان به منظور بهبود و ارتقای سطح کمی و کیفی عملکرد فردی و سازمانی و همچنین توسعه مهارتها و توانایی های انجام کار کارمندان را در دستور کار قرار داده است.

مجموعه آموزشی را که پیش رو دارید، محتوی آموزشی یکی از عناوین دوره های آموزشی مالی و محاسباتی ویژه مدیران، تحت عنوان «آشنایی با قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قانون الحاق موادی به آن» است که برای مدیران سطوح عالی، با توجه به میزان ۴ ساعت آموزش، تدوین شده است.

در این مجموعه سعی شده به موضوعات و مواد قانونی که مرتبط با وظایف و مأموریت های مدیران سطوح عالی است، اشاره شود. مدیران می توانند جهت مطالعه و کسب اطلاعات بیشتر به منابع معرفی شده و آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط و مورد اشاره در متن مراجعه نمایند.

فهرست مطالب

فهرست	صفحه
فصل اول: موادی از قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۵	
ممنوعیت دریافت هر گونه وجه کالا (ماده ۴)..... ۵	
قانون اصلاح ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰..... ۵	
ماده واحده ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت..... ۵	
پرداخت وجه بابت کمک یا هدیه (ماده ۷۱ مکرر)..... ۵	
۵٪ اعتبارات طرح‌های ملی در اختیار وزیر و بالاترین مقام (ماده ۴۱)..... ۶	
اعتبارات جاری و عمرانی مربوط به پژوهش‌ها (ماده ۴۲)..... ۶	
اراضی ملی، دولتی و منابع طبیعی (ماده ۶۹)..... ۷	
ابلاغ بودجه دستگاه‌های اجرایی (ماده ۷۸)..... ۱۰	
افزایش اعتبار هزینه برنامه‌ها و فصول هزینه دستگاه‌ها (ماده ۷۹)..... ۱۰	
اعتبارات اجرای وظایف اجتماعی دولت (ماده ۸۸)..... ۱۱	
پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارتخانه‌ها (ماده ۸۹)..... ۱۴	
فصل دوم: موادی از قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی	
از مقررات مالی دولت ۱۴	
عملیات تأمین منابع ارزی و شرایط قرارداد مالی (ماده ۵)..... ۱۴	
حقوق و مزایای حالت اشتغال، بازنشستگی مستخدمان جانباز (ماده ۳۹)..... ۱۴	
بکارگیری افراد بازنشسته (ماده ۴۱)..... ۱۴	
سه‌میه ایثارگران در جذب نیرو (ماده ۴۲)..... ۱۵	
تکالیف مراکز آموزشی، رفاهی و... دستگاه‌های ملی و استانی (ماده ۴۴)..... ۱۵	
اصلاح ساختار نیروی انسانی (ماده ۴۵)..... ۱۵	

فهرست مطالب

صفحه	فهرست
۱۶.....	ارتقای کیفیت خدمات و کاهش اعتبارات هزینه ای (ماده ۴۶)
۱۶.....	استخدام یکی از فرزندان کارکنان شهید یا جانباز (ماده ۴۸)
۱۶.....	اعتبارات ردیف های متفرقه (ماده ۴۹)
۱۷.....	اعتبارات مورد پیش بینی در جداول قوانین بودجه سنواتی (ماده ۵۰)
۱۷.....	اعتبارات لازم برای انجام تکالیف (ماده ۵۱)
۱۷.....	درآمدهای ناشی از فروش نشریات، کتب و غیره دستگاهها (ماده ۵۴)
۱۷.....	تسریع در عملیات اجرایی طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای ملی (ماده ۵۶)
۱۸.....	ممنوعیت ایجاد پست سازمانی عضویت هیأت علمی در دستگاهها (ماده ۶۸)
فصل سوم: قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن	
۱۸.....	در موارد معین
۱۸.....	وجوه حاصل از درآمدهای مؤسسات و شرکت های دولتی (ماده ۴)
۲۰.....	منابع

فصل اول : موادی از قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

ممنوعیت دریافت هرگونه وجه کالا(ماده ۴): دریافت هرگونه وجه کالا و یا خدمات تحت هر عنوان از اشخاص حقیقی و حقوقی توسط وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های دولتی غیر از مواردی که در مقررات قانونی مربوط معین شده یا می شود. همچنین اخذ هدایا و کمک نقدی و جنسی در قبال کلیه معاملات اعم از داخلی و خارجی توسط وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و شرکت های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی، مؤسسات و شرکت هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است و یا تابع قوانین خاص هستند ممنوع می باشد. به کتابخانه های دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی، فرهنگستانها، بنیاد ایرانشناسی، سازمان اسناد ملی ایران، سازمان میراث فرهنگی کشور، کتابخانه ملی ایران و کتابخانه مجلس شورای اسلامی اجازه داده می شود به صاحبان کتابخانه، اشیای هنری و موزه های که مجموعه کتابها و اشیای ملکی خود و یا بخشی از آنها را به مؤسسات مذکور در فوق اهدا می کنند با تأیید هیأت امنای مربوط یا بالاترین مقام دستگاه ذیربط مبالغی به عنوان هدیه متقابل بپردازند، این مبلغ نباید از شصت درصد (۶۰٪) قیمت کارشناسی هدایا بیشتر باشد. (جهت اطلاعات بیشتر به آیین نامه اجرایی این ماده مراجعه شود)

قانون اصلاح ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰

ماده واحده ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت: ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (ماده ۷۱ مکرر قانون محاسبات عمومی کشور) مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۵- متن زیر به عنوان ماده (۷۱ مکرر) به قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ الحاق می گردد:

پرداخت وجه به عنوان کمک یا هدیه (ماده ۷۱ مکرر): پرداخت هرگونه وجهی توسط وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و شرکت های دولتی موضوع ماده (۲) این قانون به دستگاههای اجرائی به عنوان کمک یا هدیه به صورت نقدی و غیر نقدی به جز در مواردی که در مقررات قانونی مربوط تعیین شده یا می شود، ممنوع است. هدایای نقدی که با رعایت ماده (۴) این قانون برای مصارف خاص به

وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی اهداء می شود باید تنها به حساب بانکی مجاز که توسط خزانه داری کل کشور برای دستگاه های مذکور افتتاح شده یا می شود، واریز گردد. مصرف وجوه مذکور با رعایت هدفهای اهداء کننده برابر آئین نامه ای خواهد بود که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد، هدایایی که به طور غیرنقدی به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی اهداء می گردد، مشمول مقررات اموال دولتی خواهد بود و شرکتهای دولتی این گونه موارد را باید طبق اصول حسابداری در دفاتر خود ثبت نمایند. هدایای اهداء شده به سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره) هدایای خاص تلقی می شود و چنانچه اهداء کننده هدف خود را اعلام نکند با نظر شورای مشارکت مردمی با سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) به مصرف خواهد رسید. اجراء تعهدات محوله قبل از تصویب این قانون بلامانع است.

۵٪ اعتبارات طرحهای ملی در اختیار وزیر و بالاترین مقام (ماده ۴۱): پنج درصد (۵٪) از سرجمع اعتبارات طرحهای ملی هر دستگاه، قبل از انجام مراحل تخصیص در اختیار وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی قرار می گیرد تا حسب ضرورت بر اساس پیشرفت کار عملیات طرحهای ذیربط در قالب شرح عملیات موافقت نامه های مبادله شده تعهد و پرداخت گردد. شروع عملیات اجرایی طرحهای عمرانی ملی جدید قبل از تصویب مجلس شورای اسلامی ممنوع است.

اعتبارات جاری و عمرای مربوط به پژوهشها (ماده ۴۲): دستگاه های اجرایی که از اعتبارات جاری و عمرانی مربوط به پژوهشها استفاده می نمایند و همچنین شرکتهای دولتی موضوع ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۶ و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت که از اعتبارات عمومی پژوهشی و یا مربوط به خود استفاده می کنند، موظفند حداقل بیست درصد (۲۰٪) از اعتبارات منحصرأ تحقیقاتی مذکور را از طریق عقد قراردادهای پژوهشی با دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی، فرهنگستانها و بنیاد ایران شناسی، مؤسسات پژوهشی وابسته به وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد دانشگاهی، سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی یا اعضای هیأت علمی با مجوز مدیریت دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی ذکر شده هزینه نمایند. اجازه داده می شود پنجاه درصد (۵۰٪) کل اعتبارات مذکور بدون الزام به رعایت

قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۶ و دیگر قوانین و مقررات عمومی دولت و با رعایت قانون نحوه هزینه کردن اعتباراتی که به موجب قانون از رعایت قانون محاسبات عمومی کشور و دیگر مقررات عمومی دولت مستثنی هستند مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۹ هزینه گردد. دستگاه های اجرائی مذکور در صدر این ماده مکلفند در شهریور ماه هر سال گزارش مربوط به عملکرد این ماده را به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور ارائه نمایند. سازمان نیز مکلف است گزارش عملکرد این ماده را به کمیسیونهای مربوط مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. آیین نامه اجرائی این ماده توسط وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان مدیریت تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. (برای اطلاعات بیشتر به آیین نامه مربوطه مراجعه شود.)

اراضی ملی، دولتی و منابع طبیعی (ماده ۶۹): کلیه اراضی، املاک و ابنیه ای که برای استفاده وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی از جمله مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام یا تابع مقررات و قوانین خاص است به یکی از طرق قانونی تملک شده است و یا به نام آن وزارتخانه، مؤسسه خریداری شده یا می شود متعلق به دولت بوده و در اسناد مالکیت آنها نام دولت جمهوری اسلامی ایران به عنوان مالک با حق استفاده وزارتخانه یا مؤسسه مربوط درج می گردد. تغییر دستگاه بهره بردار در هر مورد به عهده هیأت وزیران می باشد. کلیه اسناد سوابق، مدارک موجود مرتبط با این اموال در اختیار وزارت امور اقتصادی و دارائی (اداره کل اموال دولتی) قرار می گیرد و در خصوص واگذاری حق استفاده از ساختمانهای مازاد دستگاه های مذکور مطابق بند (ب) ماده (۸۹) این قانون اقدام خواهد شد.

تبصره ۱- اراضی ملی و دولتی و منابع طبیعی که حسب اختیارات قانونی دستگاه ها برای واگذاری جهت مصارف عمومی یا اختصاصی اشخاص غیردولتی در اختیار آنها می باشد و تاکنون واگذار نشده از جمله اراضی در اختیار وزارت جهاد کشاورزی موضوع مواد (۳۱) و (۳۲) لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی احیاء و واگذاری اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱/۲۱ شورای انقلاب و اراضی موضوع قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲ تابع مقررات مربوط است و چنانچه دستگاه های اجرائی، نیروهای مسلح و سازمانهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام یا تابع قوانین و مقررات خاص است برای نیازهای عمومی و عمرانی و یا عوض آن نیاز به این اراضی داشته

باشند در حدی که به تصویب هیأت وزیران می رسد با رعایت مفاد این ماده به صورت بلاعوض در اختیار آنها قرار خواهد گرفت.

در مورد اراضی واگذار شده توسط کمیسیونهای مواد (۳۱) و (۳۲) قانون مذکور و هیأت‌های واگذاری زمین مشروط بر آنکه مطابق طرح مصوب احیاء گردیده اند چنانچه در داخل حریم و محدوده قانونی شهرها قرار گرفته و مالکیت اراضی به وزارت مسکن و شهرسازی یا سازمانهای تابعه منتقل گردیده است وزارت مسکن و شهرسازی و سازمانهای تابعه مکلفند اسناد این اراضی را با قیمت کارشناسی روز بدون لحاظ کردن ارزش افزوده ناشی از سرمایه گذاری انجام شده توسط سرمایه گذاران به آنها منتقل نمایند.

تبصره ۲- فروش و واگذاری املاک و اراضی که دولت حق استفاده از آنها را در اختیار شرکتهای دولتی قرار داده است نیز موقوف به تصویب هیأت وزیران است مگر آنکه مورد نیاز دستگاههای این ماده باشد که به ترتیب مقرر در آن در اختیار وزارتخانه و مؤسسات دولتی قرار می گیرد.

تبصره ۳- نحوه تنظیم اسناد اراضی و سایر اموال غیرمنقول طرحهای عمرانی موضوع ماده (۱۱۳) قانون محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۶ که مجری آن وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی می باشند تابع مقررات این ماده خواهد بود.

تبصره ۴- تعیین بهره بردار، بهره برداری، چگونگی تنظیم سند عرصه و اعیان املاک و اراضی که برای استفاده دولت و یا مؤسسات دولتی وقف شده است با رعایت وقف نامه های مربوط تابع ترتیبات مقرر در این ماده خواهد بود.

تبصره ۵- واگذاری حق استفاده از اراضی و املاک این قانون به نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و مؤسسات خیریه و عام المنفعه با تصویب هیأت وزیران در جهت تحقق اهداف و احکام برنامه های پنج ساله و قوانین مربوط امکان پذیر خواهد بود. پس از رفع نیاز آنها به تشخیص وزارتخانه مربوط و تصویب هیأت وزیران، ملک یا زمین مورد واگذاری به دولت خواهد شد.

تبصره ۶- چنانچه املاک و اراضی که به موجب وظایف قانونی سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی در اختیار این سازمان قرار گرفته است، مورد نیاز دستگاه های دولتی باشد، حسب مورد با

پیشنهاد وزیر یا بالاترین مقام اجرائی دستگاه مستقل و تصویب هیأت وزیران و با رعایت شرایط این ماده در اختیار آن دستگاه قرار می گیرد.

سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی مکلف است برای تسهیل در اجرای این ماده فهرست اموال غیرمنقول در اختیار خود را به هیأت دولت ارائه نماید.

تبصره ۷- عدم اجرای این قانون توسط هر یک از مقامات و کارمندان در حکم تصرف غیرمجاز در اموال دولتی محسوب می شود.

تبصره ۸- به منظور فراهم آوردن موجبات تسریع در رفع اختلافات مربوط به ساختمان ها، تأسیسات و اراضی وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی، شرکت های دولتی و شرکتهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نیروهای نظامی و انتظامی که در گذشته بر اساس نیازها و ضرورت های مختص اوایل انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، بدون اخذ مجوز قانونی و موافقت متصرف پیشین یا با موافقت آن تصرف گردیده و در حال حاضر مورد نیاز متصرفان پیشین می باشد کمیسیونی مرکب از نمایندگان تام الاختیار وزرای امور اقتصادی و دارائی، مسکن و شهرسازی، جهاد کشاورزی، سازمان مدیریت و نماینده تام الاختیار وزراء یا بالاترین مقام اجرائی دستگاه های مستقل طرف اختلاف با مسئولیت معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور تشکیل گردد. اجرای حکم این ماده در مورد ساختمانهایی که مورد تصرف نهادها و نیروهای مسلح زیر نظر مقام معظم رهبری است با رعایت نظر موافق آن مقام خواهد بود. آرای صادره کمیسیون فوق الذکر برای دستگاه های اجرائی ذی ربط لازم الاجراء است. در صورت عدم اجرای آراء مذکور در مهلت تعیین شده به هر دلیل توسط دستگاه های اجرایی ذی ربط، سازمان مدیریت مکلف است معادل ارزش قیمت روز مایملک مورد تصرف را بنا به پیشنهاد کمیسیون مذکور بر حسب مورد، بدون الزام به رعایت محدودیت های جابجایی در بودجه جاری و عمرانی، از بودجه سنواتی دستگاه مذکور کسر و به بودجه دستگاه اجرایی ذی نفع اضافه نماید.

تبصره ۹- سازمان ثبت اساد و املاک کشور، اسناد اراضی و املاک دولتی را بر اساس این قانون و یا اعلام وزارت امور اقتصادی و دارائی و بدون نیاز به اخذ نظر سازمان متصرف و یا سازمانی که اسناد

مالکیت را در اختیار دارد اصلاح و سند جدید صادر می نماید. با صدور سند جدید، اسناد قبلی از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

تبصره ۱۰- وزارت امور اقتصادی و دارائی موظف است بانک اطلاعاتی جامع از اراضی و املاک دولت موضوع این قانون با استفاده از تجهیزات رایانه ای تهیه و در اختیار دستگاه های اجرایی قرار دهد.

ابلاغ بودجه دستگاه های اجرایی (ماده ۷۸): دولت موظف است حداکثر یک ماه پس از تصویب قانون بودجه سالانه کل کشور، بودجه دستگاهها اجرایی را ابلاغ نماید.

دستگاههای اجرایی مکلفند پس از ابلاغ اعتبارات مربوط به تملک دارایی های سرمایه ای توسط سازمان مدیریت کشور موافقت نامه شرح عملیات مربوط به طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای جدید مندرج در قوانین بودجه سالانه را برای مبادله موافقت نامه به سازمان مدیریت ارسال نمایند و سازمان مدیریت نیز موظف است ظرف مدت یک ماه موافقت نامه مذکور را بررسی، اصلاح و ابلاغ و یا با ذکر دلیل اعاده نمایند.

کلیه دستگاه های اجرایی و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مکلفند موافقت نامه شرح فعالیت های مربوط به اعتبارات هزینه ای را بر اساس فرمهای ابلاغی سازمان مدیریت به سازمان مذکور ارسال دارند، سازمان مذکور موظف است نسبت به تأیید و ابلاغ و یا اعاده موافقتنامه مذکور جهت اصلاح اقدام نماید.

افزایش اعتبار هزینه برنامه ها و فصول هزینه دستگاه ها (ماده ۷۹): افزایش اعتبار هزینه هر یک از برنامه ها و فصول هزینه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی منظور در قوانین بودجه سالانه، از محل کاهش دیگر برنامه ها و فصول هزینه دستگاه ذیربط، مشروط بر آنکه در جمع اعتبارات هزینه ای آن دستگاه تغییری حاصل شود حداکثر تا سی درصد (۳۰٪) به پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه اجرایی و تأیید سازمان مدیریت مجاز می باشد دانشگاهها مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کماکان بودجه خود را در قالب برنامه و طرح، تنظیم و اجرا می نمایند و تخصیص دریافت می کنند و تابع قانون تشکیل هیأت امنای دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مصوب سال ۱۳۶۷ شورای عالی انقلاب

فرهنگی و قانون نحوه انجام امور مالی و معاملاتی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۸ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه های مربوطه می باشند.

تأمین و پرداخت کسور بازنشستگی سهم دولت از شمول محدودیتهای این ماده مستثنی می باشد. در اجرای ماده (۱) اساسنامه سازمان بازنشستگی کشوری مصوب ۱۳۵۴/۳/۸، خزانه مکلف است به تقاضای سازمان مذکور، کسور مربوط به هر دوره را از تخصیص اعتبار آن دوره برداشت و به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت نماید.

اعتبارات اجرای وظایف اجتماعی دولت (ماده ۸۸): در اجرای وظایف اجتماعی دولت به ویژه تکالیف مذکور در اصول بیست و نهم (۲۹) و سی ام (۳۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور منطقی نمودن حجم و اندازه دولت و کاهش تدریجی اعتبارات هزینه ای و بهبود ارائه خدمات به مردم و جلب مشارکت بخش غیردولتی و توسعه اشتغال و صرف بودجه و درآمدهای عمومی با رعایت اصول سوم (۳)، بیست و نهم (۲۹) و سی ام (۳۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و مصالح عامه، وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی که عهده دار ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، خدماتی و رفاهی از قبیل آموزش فنی و حرفه ای، آموزش عمومی، تربیت بدنی، درمان، توانبخشی، نگهداری از سالمندان، معلولین و کودکان بی سرپرست، کتابخانه های عمومی، مراکز فرهنگی و هنری، خدمات شهری و روستایی، ایرانگردی و جهانگردی می باشند مجازند برای توسعه کمی و کیفی خدمات خود و کاهش حجم تصدی های دولت بر اساس مقررات و ضوابط ای ماده اقدامات ذیل را انجام دهند:

الف- اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی که متقاضی ارائه خدمات بر اساس مفاد این ماده می باشند می بایست صلاحیت های فنی و اخلاقی لازم و پروانه فعالیت از مراجع قانونی ذی ربط داشته باشند.

ب- ارائه خدمات موضوع این ماده توسط بخش غیردولتی به سه روش، خرید خدمات از بخش غیردولتی، مشارکت با بخش غیردولتی و واگذاری مدیریت بخش غیردولتی انجام می شود.

ج- دستگاه های اجرائی مشمول این ماده برای توسعه کمی خدمات خود با استفاده از ظرفیت های موجود در بخش غیردولتی (موضوع بند الف) و با پرداخت هزینه سرانه خدمات، نسبت به خرید خدمات و ارائه آن به مردم طبق شرایط دولتی اقدام نمایند.

تبصره- برای ایجاد و توسعه اینگونه واحدها، دولت موظف است حمایت های لازم از قبیل واگذاری زمین، ارائه خدمات زیر بنائی و استفاده از تسهیلات وجوه اداره شده طبق ضوابط و به میزانی که در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی می گردد اقدام نماید.

د- در اجرای بند(ب) ماده (۶۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دستگاههای مشمول این ماده مجازند مراکز و واحدهای خدماتی، اجتماعی و رفاهی موجود و یا نیمه تمام خود را به صورت اجاره به اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع بد(الف) واگذار نمایند.

تبصره ۱- در اجرای این بند، رعایت اولویتهای زیر مشروط به رعایت بند(الف) الزامی است:

- نهادهای عمومی غیردولتی نظیر شهرداریها و دهیاریها
- مؤسسات عام المنفعه که بر اساس مجوزهای قانونی تشکیل شده یا می شوند.
- نهادهای متشکل از کارکنان دستگاه واگذار کننده، مشروط بر قطع رابطه استخدامی آنها با دستگاه دولتی.
- سایر اشخاص حقیقی و حقوقی.

تبصره ۲- واگذاری بناها و اموال دولتی که از نفایس ملی می باشند مشمول حکم این بند نمی گردد.

تبصره ۳- تغییر کاربری مراکز و واحدهائی که واگذار می شوند ممنوع می باشد. در موارد استثنایی با ذکر دلایل موجه و پس از دریافت ما به التفاوت ارزش افزوده ناشی از تغییر کاربری به نفع دولت با پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه اجرائی ذیربط و تصویب هیأت وزیران بلامانع است.

تبصره ۴- تعیین میزان اجاره و قیمت گذاری کلیه اموال منقول و غیرمنقول در واحدهای مشمول این بند با لحاظ نمودن کاربری آنها بر اساس متوسط نظر سه نفر کارشناس رسمی دادگستری صورت می گیرد.

تبصره ۵- اجرای این بند از طریق نشر آگهی در روزنامه های کثیرالانتشار برای اطلاع عموم از شرایط دستگاه اجرائی انجام خواهد شد.

ه- دستگاه های مشمول این ماده می توانند بر اساس قرارداد منعقد با نهادهای عمومی غیردولتی، مؤسسات عمومی عام المنفعه، تعاونیهایی که از پرسنل منفک شده از دستگاه اجرائی تشکیل

شده است و واجد شرایط مذکور در بند(الف) می باشند، مدیریت واحدهای خود را با حفظ مالکیت دولت بر اموال منقول و غیرمنقول به آنها واگذار نمایند. در این صورت این واحدها بر اساس ضوابط حاکم بر واحد طرف قرارداد اداره خواهند شد.

تبصره ۱- مسئولیت حفظ و حراست و تعمیر و نگهداری اموال دولت به عهده طرف قرارداد می باشد.
تبصره ۲- اینگونه واحدها موظفند با دریافت سرانه متناسب که از دستگاههای اجرائی ذی ربط دریافت می نمایند بر اساس تعرفه های مصوب توسط مراجع ذی ربط بر اساس بند(ز) این ماده خدمت نمایند.
تبصره ۳- طرف قرارداد موظف است ضمن حفظ کاربری واحد مربوط در صورت تقاضای کارمندان برای ادامه خدمت در آن واحدها حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از کارکنان شاغل را به عنوان مأمور بپذیرد و حقوق و مزایای آنها را طبق احکام رسمی پرداخت نماید. بقیه کارکنان در سایر واحدهای دستگاه ذی ربط اشتغال خواهند یافت.

و- تعیین سیاستهای اجرائی، استانداردها، اعمال نظارت حاکمیت دولت بر اینگونه واحدها با رعایت قوانین مربوطه توسط بالاترین مقام دستگاه ذی ربط انجام خواهد شد.

ز- تعرفه ارائه خدمات توسط بخش های غیردولتی فوق الذکر مطابق ضوابط قانونی مربوط تعیین می گردد و در مواردی که ضابطه قانونی مشخص وجود ندارد با پیشنهاد وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه اجرائی ذی ربط به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید.

ح- دولت موظف است به منظور کاهش هزینه های جاری و حجم تصدی های دولت، برنامه اجرائی این ماده را حسب وظایف مربوط، شامل هدف های کمی و میزا صرفه جوئی در هزینه های دولتی و میزان اعتبار مربوط برای پرداخت یارانه ها به بخش غیردولتی را همه ساله در لویح بودجه سنواتی منظور نماید.

ط- کلیه درآمدهای دستگاه های دولتی حاصل از این ماده به حساب خزانه داری کل واریز می گردد.

ی- آیین نامه اجرائی این ماده حداکثر ظرف مدت سه ماه توسط سازمان مدیریت و با همکاری دستگاه های ذی ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد. (برای اطلاعات بیشتر به آیین نامه مربوطه مراجعه شود)

پروژه های تملک دارایی های سرمایه ای وزارتخانه ها و غیره (ماده ۸۹): به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی اجازه داده می شود:

الف) پروژه های تملک دارایی های سرمایه ای نیمه تمام و خاتمه یافته غیر مورد نیاز و مصالح و تجهیزات مزاد طرحهای خاتمه یافته را پس از تأیید سازمان و با رعایت مقررات مربوط، به طور نقد یا اقساط از طریق مزایده طبق قوانین و مقررات مربوط به فروش رسانده و وجوه حاصل را به درآمد عمومی (نزد خزانه داری کل) واریز نمایند. این حکم شامل شرکت های دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی نیز می شود.

ب) حق استفاده از ساختمانهای مزاد بر نیاز دستگاه های وابسته به وزارتخانه ها، مؤسسات و سازمانهای دولتی در مرکز به پیشنهاد سازمان مدیریت و تصویب هیأت وزیران در استانها به پیشنهاد استاندار یا رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان و تصویب شورای برنامه ریزی بلاعوض به دستگاههای دولتی نیازمند واگذار گردد.

فصل دوم: موادی از قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

(مصوب ۱۵ آبانماه ۱۳۸۴)

عملیات تأمین منابع ارزی و شرایط قرارداد مالی (ماده ۵): عملیات تأمین منابع ارزی و متن و شرایط قراردادهای مالی از جمله زمانبندی بازپرداخت کلیه قراردادهای دستگاه های اجرایی باید با هماهنگی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صورت گیرد.

حقوق و مزایای حالت اشتغال، بازنشستگی مستخدمان جانباز (ماده ۳۹): حقوق و مزایای حالت اشتغال، بازنشستگی و وظیفه و مستمری مستخدمان جانباز اعم از لشکری و کشوری که بر اساس قوانین و مقررات مربوط از کار افتاده کلی ساخته می شوند، با رعایت قانون حالت اشتغال توسط دستگاه ذیربط تعیین و پرداخت خواهد شد. دستگاه ها مکلفند کلیه مزایای رفاهی و خدماتی که برای سایر پرسنل خود منظور می نماید به مستخدمان جانباز فوق الذکر نیز اعطا نمایند.

بکارگیری افراد بازنشسته (ماده ۴۱): هر نوع به کارگیری افراد بازنشسته در وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و کلیه دستگاه های موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و مؤسسات و شرکت های وابسته و تابع آنها و هر دستگاهی که به نحوی از انحنای بودجه کل کشور استفاده می نماید، جز با تصویب هیأت وزیران تحت هر عنوان ممنوع می باشد. (ایثارگران تا قبل از سی سال خدمت این ماده مستثنی هستند) کلیه قوانین عام و خاص مغایر با این ماده ملغی الاثر است.

سهمیه ایثارگران در جذب نیرو (ماده ۴۲): دستگاه های اجرایی مکلفند در هر مرحله از جذب نیرو حداقل بیست درصد (۲۰٪) از ردیف های استخدامی که مجوز آن را دریافت نموده اند، به ایثارگران واجد شرایط اختصاص دهد و گزارش آن را به سازمان مدیریت ارسال نمایند. سازمان مدیریت مکلف است در صدور مجوزهای استخدامی سهمیه فوق الذکر و همچنین سهمیه استخدام سه درصد (۳٪) واجد شرایط معلولین را رعایت نماید.

تکالیف مراکز آموزشی، رفاهی و دیگر مراکز جانبی دستگاههای ملی و استانی (ماده ۴۴): کلیه دستگاههای ملی و استانی مذکور در ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایرا مکلفند کلیه مراکز جانبی از قبیل مراکز آموزشی، رفاهی، تفریحی، آموزشی و ورزشی که برای استفاده کارکنان و خانواده آنها در اختیار دارند را به طریق خودگردان درآمد- هزینه ای اداره نمایند به نحوی که برای اداره و نگهداری این مراکز هیچگونه هزینه ای (اعم از هزینه پرسنلی، اداری تجهیزاتی، مواد مصرفی و نظایر آن) بر دولت تحمیل گردد. استفاده از اعتبارات خارج از شمول قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۶ نیز برای این امور ممنوع می باشد.

اصلاح ساختار نیروی انسانی (ماده ۴۵): به دستگاههای اجرایی اجازه داده می شود جهت اصلاح ساختار نیروی انسانی، دو درصد (۲٪) از اعتبارات هزینه ای مصوب و یا منابع داخلی خود را برای پرداخت وجوه تشویقی علاوه بر قوانین و مقررات موضوعه بابت بازخرید و بازنشستگی (در صورت دارا بودن شرایط بازنشستگی و با کمتر از سی سال خدمت) نیروهای مازاد بر نیاز خود اختصاص دهند. آیین نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد سازمان مدیریت به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

(جهت اطلاع بیشتر به آیین نامه مربوطه مراجعه شود.)

تبصره- حکم این ماده بر اساس پیشنهاد شورای اداری و تصویب کمیسیونهای مشترک برنامه و بودجه و محاسبات و اجتماعی مجلس شورای اسلامی شامل کارکنان مجلس شورای اسلامی هم می شود.

ارتقای کیفیت خدمات و کاهش اعتبارات هزینه ای (ماده ۴۶): به دستگاههای اجرایی مذکور در ماده (۱۶۰) برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود به منظور ارتقای کیفیت خدمات و کاهش اعتبارات هزینه ای، نسبت به خرید خدمات، برای انجام ماموریتها و وظایف قانونی غیرحاکمیتی خود از بخش غیردولتی به شرطی که متضمن اخذ هزینه اضافه از مردم نگردد، اقدام نمایند. آیین نامه اجرایی این ماده با به پیشنهاد سازمان مدیریت و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

استخدام یکی از فرزندان کارکنان شهید یا جانباز (ماده ۴۸): کلیه وزارتخانه ها، مؤسسات، دولتی و شرکت های دولتی، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و کلیه سازمانها و شرکت هایی که به نحوی از انحا از بودجه عمومی دولت استفاده می کنند و نیز کلیه مؤسسات و شرکت هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است مکلفند یکی از فرزندان کارکنان شهید، جانباز بیست و پنج درصد (۲۵٪) و به بالا و آزاده (اعم از شاغل، فوت شده و یا از کار افتاده) را که واجد شرایط عمومی استخدام می باشند علاوه بر سهمیه استخدامی ایثارگران در همان دستگاه استخدام نماید.

اعتبارات ردیف های متفرقه (ماده ۴۹): اعتبارات ردیف های متفرقه مربوط به دستگاههای مختلف که توزیع و به دستگاه های اجرایی اختصاص می یابد، حسب مورد به سقف اعتبارات مصوب هزینه ای و تملک دارائی های سرمایه ای اضافه می گردد و مصرف آن طبق قوانین و مقررات اعتبارات دستگاه دریافت کننده، صورت می گردد.

اعتبارات مورد پیش بینی در جداول قوانین بودجه سنواتی (ماده ۵۰): همه دستگاههایی که در جداول قوانین بودجه سنواتی برای آنها اعتبار منظور شده است و شکل حقوقی آنها منطبق با تعاریف مذکور در مواد (۲)، (۳)، (۴) و (۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۶ نیست، از لحاظ

اجرای مقررات قانون یاد شده صرفاً به مدت دو سال در حکم مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی به شمار می آید.

آئین نامه نظارت بر نحوه هزینه و مصرف نمودن اعتبارات دولتی دستگاه های موضوع این ماده بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. (جهت اطلاعات بیشتر به آئین نامه مربوطه مراجعه نمایند)

اعتبارات لازم برای انجام تکالیف (ماده ۵۱): دولت مکلف است اعتبارات لازم برای انجام تکالیف زیر را در لوایح بودجه سنواتی پیش بینی و منظور نماید:

الف) صد درصد (۱۰۰٪) هزینه بیمه همگانی و مکمل جانبازان و درمان خاص آنها شامل بازنشستگی و از کار افتادگی

ب) تأمین حقوق ورودی تجهیزات پزشکی و توانبخشی مورد نیاز جانبازان به صورت جمعی - خرجی درآمدهای ناشی از فروش نشریات، کتب و غیره دستگاههای اجرایی (ماده ۵۴): به دستگاههای اجرایی اجازه داده می شود درآمدهای ناشی از فروش نشریات، کتب، نرم افزار، اخذ حق عضویت و حق ثبت نام همایشها و کنفرانسها را وصول نمایند و وجوه حاصله را به حساب درآمد عمومی نزد خزانه داری کل واریز نمایند. معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیفی که به همین منظور در بودجه های سنواتی منظور خواهد شد در اختیار دستگاه های ذیربط قرار می گردد تا به منظور انتشار کتب و نشریات و برگزاری کنفرانس ها و همایش ها هزینه نمایند.

تسریع در عملیات اجرایی طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای ملی (ماده ۵۶): به منظور تسریع در عملیات اجرایی طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای ملی به دستگاههای اجرایی طرحهای مندرج در پیوست شماره (۱) قوانین بودجه سنواتی و طرحهای ملی استانی شده، اجازه داده می شود با رعایت اهداف قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پس از تأیید سازمان مدیریت نسبت به انعقاد قرارداد تسهیلات مالی با تأمین کنندگان منابع مالی مشتمل بر پیمانکار و یا سازنده طرح، اشخاص حقوقی ایران، بانک ها و سایر مؤسسات اعتباری مالی و پولی، اشخاص حقیقی با رعایت سقف تسهیلات تکلیفی و سهم دولت از این سقف برای پروژه های شروع

نشده طرح‌های مندرج در قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ اقدام نمایند. آیین نامه اجرایی این ماده مشتمل بر نحوه تضمین بازپرداخت اصل و سود این تسهیلات بنا به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان مدیریت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. سقف قراردادهای موضوع این بند حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) درآمد عمومی دولت پیش بینی شده در بودجه سنواتی خواهد بود. (برای اطلاعات بیشتر به آیین نامه مربوطه مراجعه شود).

ممنوعیت ایجاد پست سازمانی عضویت هیأت علمی در دستگاههای اجرائی (ماده ۶۸): ایجاد هر گونه پست سازمانی عضو هیأت علمی در کلیه دستگاه های اجرایی ادارات و ستادهای وزارتخانه ها ممنوع است و منحصراً دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری که تأسیس آنها به تصویب شورای گسترش آموزش عالی و سایر مراجع قانونی ذی صلاح رسیده است می توانند برابر مفاد بند (الف) ماده (۴۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نسبت به ایجاد پست هیأت علمی مورد نیاز اقدام کنند. کلیه قوانین مغایر با این ماده لغو می گردد.

فصل سوم: قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین

(مصوب ۲۸ اسفند ماه ۱۳۷۳ و اصلاحات بعدی)

وجوه حاصل از درآمدهای مؤسسات دولتی و شرکت های دولتی (ماده ۴):

الف- کلیه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و دستگاههای تابعه قوه قضائیه و شرکت هایی که صد درصد سهام آنها متعلق به دولت است مکلفند حسب نیاز وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه ای، وزارت کار و امور اجتماعی و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و سازمان بهزیستی به ترتیب بیست و پنج (۲۵٪)، ده درصد (۱۰٪)، ده درصد (۱۰٪) و پنج درصد (۵٪) ارزش ریالی، از ماشین آلات و قطعات یدکی و اثاثیه اداری و وسائط نقلیه فرسوده و خارج از رده خود را در اختیار وزارتخانه های آموزش و پرورش و فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان های مزبور قرار داده و سپس نسبت به فروش بقیه ماشین آلات و قطعات یدکی مذکور اقدام نمایند وجوه حاصل در مورد وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی

به درآمد عمومی کشور و در مورد شرکت های دولتی به حساب درآمد شرکت مربوط نزد خزانه واریز خواهد شد. معادل پنجاه درصد (۵۰٪) مبالغ واریزی فوق از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می شود در اختیار وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مربوط قرار می گیرد تا جهت خرید و تعمیر ماشین آلات و خرید قطعات یدکی هزینه شود. آیین نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد مشترک وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، آموزش و پرورش، فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کار و امور اجتماعی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. (برای مطالعه بیشتر به آیین نامه مربوطه مراجعه شود).

ب- وزارتخانه های آموزش و پرورش و فرهنگ و آموزش عالی بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان آموزش فنی و حرفه ای، وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان بهزیستی مکلفند ماشین آلات و قطعات تحویل شده موضوع این ماده را تعمیر، تکمیل و بازسازی و شماره گذاری نموده و مورد استفاده قرار دهند و یا نسبت به فروش آنها طبق مقررات اقدام و وجوه حاصل را به درآمد عمومی کشور واریز نمایند. معادل صد درصد (۱۰۰٪) مبالغ واریزی فوق از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می شود حسب مورد در اختیار وزارتخانه های آموزش و پرورش، فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان آموزش فنی و حرفه ای و سازمان بهزیستی قرار خواهد گرفت تا جهت خودکفایی، بهبود و ارتقای آموزش های علمی و فنی و حرفه ای و تجهیز واحدهای آموزشی مربوط هزینه نمایند.

منابع:

- قانون دیوان محاسبات کشور
- قانون محاسبات عمومی
- آشنایی با قوانین و مقررات (ویژه مدیران، ذیحسابان و کارشناسان مالی دستگاههای اجرایی)